

Виктор Јерофејев

JE PIQUE!¹

Тринаести дан лежим на реанимацији недалеко од Париза. Истина, један дан су ме однели у обичну болничку собу, сваливши ме са свим нередом на кревет спреман да у наручје прихвати све позе и положаје, велику црвену путну торбу прљавих точкића, црно-жути руксак, поморанџе, рачунар, велики црни термос, телефон. У обичној једнокреветној соби болничарка Арапкиња, која ми је донела ручак, осврнувши се рече: „Па вама је овде као да сте на правом одмору.“

Урекла ме је! Следеће ноћи, рано пред зору, поново су ме хитно пребацили на реанимацију. И поново сам постао попут Гуливера у земљи Лилипутанаца, замотан у црева, жице, цевчице и фиксаторе. Но, уместо Лилипутанаца, изнова ми се приказао чудесан свет.

За тих тринаест дана нисам видео ниједног француског лекара. Тек што су ме извукли из првих кола хитне помоћи у којима сам у животу био, у загрљају кисеоника, гурнувши ми две цевчице у нос, дочека ме сметен млад алжирски лекар. За узрок његове збуњености сазнао сам још исте вечери, када је пред спавање дошао да ме обиђе; распричао се и у мојој болничкој соби преседео до четири ујутро. Шта је он све то време радио? Причао је о томе како се разочарао у човечанство, на примеру алжирске историје. Те ноћи, с кисеоником у ноздрвама, нисам баш био много забринут за алжирску историју, али сам стрпљиво слушао његове јадиковке о томе како су се алжирски револуционари на преговорима о независности њихове напаћене земље са Де Голом продали Француској, и зашто је све до данас Алжир њена колонија. Како живети с тим? Посаветовао сам му некакову глупост. Није ми тек тако у ноздрвама хучао кисеоник. „Сви ми у животу стојимо на две скије“, трућао сам, „на скији снова и скији реалности. Скија снова, то је идеална револуција. Скија реалности су компромиси и издаје.“ Докторе! Зар нисте приметили да смо сви физички несавршени? Исто то може да се каже и за нашу духовност! Не спуштајте се низ падину на једној скији!

Отишао је уплакан.

Лекари су се смењивали, као у бунилу. Сутрадан су ме откотрљали до лекара из Ирака. Истог трена притрчаше његова индијска колегиница са златом у ноздрви и модрикастоцрна стажисткиња из Сомалије. Лекар из Ирака био је нервозан и несигуран у себе. Али је зато био апсолутно убеђен да мора одмах да ме оперише. Проверивши моје стање на предивним немачким апаратима, од мене је захтевао само да будем покоран и, посматрајући моју лежећу непослушност, кључао од беса.

Француски сам говорио боље од већине коцкара медицинског особља које ме је окруживало. Сматрали су да сам Француз с необичним изговором. У глави пуној

---

¹ „Бодем!“ (Прим. њев.)

кисеоника личили су ми на зрикавце, цикаде, скакавце, бубамаре. Покушавао сам да их припитомим као да су домаће животиње, али нису били животиње, већ инсекти.

Говорили смо различитим акцентима на истом језику, али свака је реч за њих и за мене имала другачији смисао. За мене, кад се каже дрвеће, то су биле брезе, а за њих палме. Да, то је прелепо, то је богатство и разноврсност света, али то да Французи недалеко од самог Париза своје здравље и живот препуштају афричком селу наоружаном шприцем, е то никако не разумем.

Једна болничарка из Сенегала питала ме је имам ли жену, а када сам јој одговорио да имам, предложила је да ми постане друга жена. Медицинска сестра из Туниса ме је питала шта сам по националности. Рус. Из које земље? Из Русије. Није чула за ту земљу. Поједноставио сам јој задатак. Из Москве сам. Нешто је отприлике схватила. Тамо живите? Да. И знате руски? Запањило сам се. А зар је могуће другачије? Испоставило се да она размишља полазећи од искуства које носи из Туниса. Тамо има оних који говоре француски, али не разумеју арапски. Мислила је да сви у Москви говоре француски, а само понеко још и руски.

Брезе и палме, снегови и пустиње. Трећег дана дошла је бучна докторка из Трећег света. Галамила је, беснела, нисам ни схватио у чему је проблем. Отишла је, донели су ми ручак. Сасвим задовољавајући француски ручак. После ручка је дошла моја друга жена и рекла да ће ми давати инјекције. Звала ме је на француском *patron*, што се заправо преводи као газда.

„Je riq̄ue!“, објавила је и свечано, болно, убола ме у стомак.

Колико год то било чудно, предвече је дошла риђа француска медицинска сестра с плавим очима. Најпре сам мислио да је то халуцинација.

„Je riq̄ue!“, објави риђокоса и ужасно болно ми забодје инјекцију у руку.

Распричали смо се. Испричала ми је да је имала мужа, страшну пијаницу, и напустила га је, и сада хоће да се уда, свеједно јој је за кога. Био сам запрепашћен. И да оде, додала је, тамо где су планине и море. Што даље одавде. Али генерално у правцу Азурне обале.

„Je riq̄ue!“, лармали су зрикавци ноћу.

„Je riq̄ue!“, певале су цикаде дању.

Једна је била скакавац; то је докторка која се извикала на мене. Поново је неочекивано дошла, тресла се, драла, махала рукама. Некакав изузетно темпераментан елемент Трећег света.

„Je riq̄ue!“, брујале су бубамаре.

Ноћима се у реанимацији дубоким смехом из саме утробе џунгле смејало медицинско особље, бречали су апарати смртоносне опасности. Треперели су црвеном светлошћу. Смиривши се, милостиво су бледели прелазећи у жуту светлост. Изнова су се црвенели и бречали. Дотрчавали су зрикавци. Друга жена је гугутала. *Patrone!*

„Како да те узем за жену када не знам умеш ли да волиш?“

Смејала се смехом џунгле.

„Je riq̄ue!“, и тако забодје да ме бок још увек боли.

Долазили су студенти. Учили су их да ми дају инјекције.

„Реците гласније: Je riq̄ue!“

„Je pique!“, углас су викали студенти.

Долазили су случајни људи, залутали у тај медицински живот. Дошао је дугајлија, студент. Пита, грчећи лице: „Pas de douleurs?“

Одбио сам операцију јер је сваки инсект предлагао да се оперише нешто друго. Дијагнозе се нису подударале. И било је језиво. Мокрио сам у литрима, литрима, литрима у огромно буре, јер су из мене протеривали мокраћу.

Изненада се појавише три медицинске сестре, укључујући и риђокосу, и почеше да ми пописују ствари. Објасниле су то чињеницом да у овим крајевима, наомак Париза, много краду. Сваку ствар су пажљиво проучиле. Једна је из руксака извукла моју књигу *Енциклопедија руске душе*, преведену на француски, ставила је на сто и зачудила се што ја читам књиге. То је моја књига, рекао сам. Видимо, рекоше оне, закључивши да се ради о личној својини. Ја сам написао ту књигу. Како? Показао сам на ауторово презиме, које оне ниједном за тих тринаест дана нису успеле правилно да изговоре. Нису могле да схвате зашто је моје презиме на корицама и чудно су ме посматрале. Но, риђокоса Францускиња наједном рече: „Он чита своје књиге!“

Закикотала се, али друге нису схватиле њену шалу.

„Ја сам писац“, рекао сам помирљиво.

Нису схватиле.

„Ја сам новинар“, поједноставио сам им задатак.

На њиховим лицима се неочекивано промоли трачак разумевања. Он се преточи у освит поштовања. Уз поштовање, оне заћуташе.

На левом ручном зглобу имао сам пластифицирану наруквицу с кодом, како ме не би заменили у случају да се нешто деси. Решиле су да напишу и мој венчани прстен. Зашто? Тад схватих да је то у случају... за сваки случај...

„Je pique!“, стегох песницу и намрштих се.

Изненада дојури још један цврчак. Много важан. Начелник одељења. Селимо вас. Куда? Седим. Кревет су већ откотрљали, с црвеном путном торбом прљавих точкића. Куда ме водите? Нигде ја не идем. То је неопходно. Не. Али схватите... Не. Вратите ми моје ствари, одлазим. Како? Идем пешке у Париз. Не смете. Ја сам Рус, ја све могу.

Он забезекнуто зину.

Након пола сата мој кревет докотрљаше назад. Сви одахнуше. Победио сам њиховог главног цврчка, читаву болницу, читав свет. Опколише ме инсекти. Дивили су ми се. Плашили су ме се. Моја друга жена, склопивши дланове за молитву, рече: „Мој *patrone*.“

Победио сам. Бородино! Али на бојном пољу није било Француза.

Инсекти ме извукосе. Дошла је бучна докторица и саопштила да не смем да летим авионом. Ићи ћу возом. „Ма какав воз иде за Москву?“, продере се она. Руски. С купеом. Парна локомотива. Убацујеш дрва и он иде. Слушала ме је, очарана. Пада снег. Престала је да виче. Изненада схвати да сам проклето леп и да путујем руским возом.

„Je pique!“, најзад ми моја друга жена с љубављу даде инјекцију у дупе.

Из болнице сам изашао шепајући.

Ипак су ме они повратили у живот, ти инсекти.

Како бих схватио од чега болујем, у Паризу сам се обратио чувеном професору.

Понашао се према мени попут тенисера који одавно већ механички удара лоптицу, али је удара прецизно и без грешке. Није ми узео новац. Тринаестодневно лечење у болници изашло је моје здравствено осигурање 2600 евра. По свој прилици тамо ме до дана данашњег проклињу!

Најзад сјајни тенисер рече да нисам доспео баш у најсјајнију болницу у околини Париза.

„Не разумем вас“, признао сам, враћајући се на своју интимну мисао, „како је могуће своје здравље и живот препустити људима који живе на другој егзистенцијалној платформи. Они су предивни. Али брезе и палме, па то је различито дрвеће. Како год да окренеш.“

Професор је оћутао. Значајно.

„А како сте ви доспели тамо?“

„С аеродрома Руаси Шарл де Гол“, рекох.

„Испричајте ми.“

Ма шта ту има да се прича? Професоре! Претерао сам. Месец и по дана сам неумерено ждрао и пио сласна вина. Долетео сам у Париз, изнајмио ауто и отишао кући; живим код анархиста, Франсоа и Андрее. Кућа им је засрана, у акваријуму је смрдљива корњача. У спаваћој соби уместо распећа виси декрет Париске комуне. Тачно изнад главе.

Свратио сам у *Карфур*, то је њихова *Раскрсница*,² да купим одрезак за вечеру. На два корака од продавнице налази се салон кинеске масаже, одем да се јавим. Познајем власницу већ много година. Обрадовала ми се: „Имам нову.“ Кажем јој: „Сутра ћу доћи. Тек што сам с авиона.“

„Али она сутра неће бити ту.“

Поколебао сам се. „Колико је? Не, то је много пара.“

„А тамо преко, с друге стране булевара, још је скупље.“

„Али ми се знамо.“

„Добро, као и пре. Али и њој да даш новац.“

„Даћу јој.“

Ишао сам кући. Осећао сам страхан умор који ми није својствен.

Сутра у девет, помешавши валокордин с божолеом, отишао сам по кола. На путу до кола изненада ме обли хладан зној и на грудима на јакни угледах жуту звезду невоље. Ужасан умор. Последњи је дан када ресторани раде до девет. Сутра ће све бити затворено. Салон за масажу такође. Ма и та власница језиво дере. У рубље сад да претвориш, начисто да полудиш. Увече, пред лет, одлазим код руских познатика. Другови, немојте никада после вечере да пијете вотку од аниса. Ужасно је! Прво се све шири и опушта, а ноћу је језиво, мучно.

Претходног дана сам у сну сусрео тајанствену приказу. Ретко је сањам, али то је моја привилегија. Сиње поље, празнина, некаква измаглица. Хоћеш овамо?

Почео сам жучно да се расправљам.

Тада су ми послали ново упозорење. Жути зид, на њему LA MORT.

---

² Ланац супермаркета у Москви. (Прим. њев.)

Па то је превише нагло, драги пријатељи!

Црвени доњи чаршави. Прашњави. Натопљени воњем прашка за уништавање инсеката читавог постојећег света. Ђавољи анархисти! Сами су побегли у Алпе. Испузала је зелено-црна бубашваба и на тоалетном сточићу се стропоштала. А ја удишем прашак за уништавање инсеката. Проклета корњача!

Професоре!

Јесте ли некада висили на вешалима?

Ја сам висио.

Чека ме десетогодишњица брака. Играчке, шампањац. Али немам снаге.

Устајем, грчевито се хватам за зид. Почињем да кркљам, хучим, цичим, губим дах.

Неко се трује и отровним гасовима, а ја? Можда су ме отровали?

Седам на црвене чаршаве, не могу. Немам ваздуха.

Крај.

Вешала.

Сурвало се.

Како су оно декабристи...

Напољу је мрак.

Како ћу ја то долетети до Москве?

Никако.

С муком попих врућ чај.

Кренуо сам по кола.

Успут сам се пет пута заустављао, халапљиво дисао. Сви су ме посматрали и ништа им није било јасно. Ишао сам до аеродрома. Избацио њушку кроз прозор. Као да ми је било боље. На аеродрому стоје мртви авиони.

Излазим из кола. Извлачим црвену путничку торбу. С муком је стављам на точкиће.

А где су колица?

Кажу да их нема.

Почињем да схватам да се без колица нећу довући до пулта Аерофлота.

Гледају ме. Лоше ми је.

Поново сам сео назад у кола, не могу да устанем.

Позвали су спасиоце.

Спасиоци стигоше за три минуте.

Дајте прст. Који? Свеједно је. Кисеоник је свакако у крви.

Мање од 70, а треба 98 посто.

Узнемирише се. Однекуд извукоше колица на расклапање, одведоше ме на медицински пункт. На медицинском пункту су седели полицајци и радознало ме посматрали, даље ме је дочекао онижи лекар паметних очију, с наочарима и стетоскопом око врата.

Седео сам с маском за кисеоник. Било ми је боље. Желео сам у Москву. Водите ме у Москву, до пункта Аерофлота.

Лекар климну главом.

Чекали смо хитну помоћ. Док смо чекали, онижи лекар ме је извукао на ваздух; прошли смо поред полицајаца.

Сијало је сунце Аустерлица.
Лекар, малени Француз, осмехнуо ми се.
Кажем: „Отровали су ме.“
Он каже: „Видећемо, разјасниће се.“
Каже да зна неколико руских речи.
Осмехујем се осмехом бившег обешеног човека.
Да чујем!
Он говори
С̄ѣасѣбо
Да
Неѣ
Свака част, потврђујем климањем главе.
Он гледа. Још размишља.
„Знам још.“
Хајде, да чујем.
Он ме гледа и изговара:
НИШТА СТРАШНО. ПИЈАН САМ.
Ја, бивши обешени, у ишчекивању хитне помоћи почињем гласно да се смејем.
Замишљам гомилу наших пијаних туриста који јурцају у авион, али их не пуштају, већ
их воде код лекара на преглед.
Шта му они говоре, избечивши очи? Шта?
НИШТА СТРАШНО. ПИЈАН САМ.
Велика земља, дубоко ти се клањам. А ја с̄ам, ко сам? Твоја честица. И како ћемо,
браћо, живети даље?
А глас одгоре:
„Je pique!“

(С руској ирревела **Мелина Панаоѣовић**)